amat formaliter. Et q̃ alicui conuenit esse intellectum: cui non conuenit esse intelligentem ex hoc solo potest sufficienter concipi differẽtia rationis inter intellectũ esse ⁊ intelligere: vel esse intelligentẽ: et idem dicunt de amare ⁊ amato. De aliis autem attributis dicunt sicut in positione dictũ est. Et hoc quidẽ verũ esset si in diuinis quoquomodo realiter essentia et relatio differrẽt: ⁊ p cõsequẽs ipsa ab essentia rõne relationis: q̃ differtia rationis iter amare: ⁊ esse amatum et intelligere ⁊ esse intellectũ habet pro sufficienti fundamento differtiã realẽ: que esset inter essentiã et relationẽ et psonã rõne relationis: q̃ eñ relatio et persona sunt intellecta obiectiue: ⁊ nõ sunt ipsum intelligere p oẽm modũ idẽtitatis realis: essentia aũt si realiter differt a relatioe et a psona est in intellectu obiectiue: et est ipsum intelligere identice consequens est q̃ esse intellectũ ⁊ intelligere saltem differant ratione: q̃ differenter se habẽt ad ea q̃ differunt re. Si autem persona et relatio non differant realiter quoquomodo seu ex natura rei ab essentia: non video qualis differentia realis in diuinis posset esse sufficiẽs fundamentũ differtie rationis inter intelligere et esse intellectũ: q̃ non illa que est inter essentiã: ⁊ relationẽ ⁊ personam: q̃ nõ est realis: vt dicis. ¶ Differentia aũt rationis reducitur ad differentiã realẽ tanq̃ fundamẽtum (etiã secũ istos) nec illa que est inter relationẽ: et relationẽ: seu inter personã et psonã: q̃ illa q̃ se habent vniformater ad aliqua plura non sunt causa vel fundamentũ pluralitatis eorũ: vt q̃ sortes et plato se habẽt equaliter ad animal: et equaliter ad hominẽ: certe realis differentia inter sortem ⁊ platonẽ non est causa nec fundamẽtũ differtie rõnis inter animal et hominẽ. Rũc est ita q̃ relationes oppositę: ⁊ psone p eas cõstitute se habent equaliter et vnifo: miter ad intelligere et esse intellectũ: q̃ illud eñ est intellecta obiectiue: et nulla vel q̃libet est intelligere ipũ; formaliter ergo differentia psonarũ: vel relationũ secũ rẽ non est sufficiens fundamentũ differtie rõnis inter intelligere et esse intellectũ. Est tamẽ aduertẽdũ q̃ esse intellectũ nõ dicit attributũ diuinũ, put attributũ dicit pfectionẽ cõmunẽ cõmunitate analogie deo ⁊ creaturis: quia esse intellectũ vt sic nõ dicit aliq̃d existẽs in re intellecta: sed est denominatio ab ĩtelligere q̃ est in alio: ⁊ si sit in eodẽ hoc accidit intellecto: vt intellectũ est. Et ideo instantia illa non est ad propositũ nisi lati⁹ tractet q̃stio q̃ de attributis: vt pote si q̃s dicat q̃ nulla differentia rationis põt inueniri in aliquo abs; comparatione ad differentiam realem.

¶ Vtrum cum vnitate essentie possit esse personarum pluralitas.

¶ Questio Quarta.

M Questio quarta. Arguit. j.

Videtur. Et vt q̃ cũ vnitate essentie non possit stare realis pluralitas psonarũ: q̃ sicut se habet rõ ad differtiã rationis: ita res ad differentiã rei: sed nõ põt esse q̃ aliqua sint vnũ rõne: et diuersa rõne p illud q̃ est vnum rõne: ergo nec aliqua possunt esse vnũ ⁊ idẽ re et distincta re p aliq̃d: vel p aliqua q̃ sunt vnũ res: sed essentia et relatio in diuinis sunt vnũ et idẽ re vt ⁊ munitur poniť: ergo impossibile est q̃ ea q̃ sunt vnũ in diuinis per essentiã sunt diuersa realiter p relationes: sed propter aliud non poniť q̃ stet pluralitas psonarũ cũ vnitate essentie ergo ⁊c. ¶ Secundo sic. quecũq; sunt vnũ realiter multiplicato vno multiplicať alterũ sed psona et essentia sunt vnũ realiter: alioquin in diuinis esset realis cõpositio: ergo cũ essentia nõ multiplicetur: videť q̃ nec psone. ¶ In contrariũ est fides nobis tradita: p sacrã scripturã. Responsio: q̃ conclusio non est dubia apud fideles. Oes eñ tenent q̃ vnus est de⁹ (q̃ ad essentiã attinet) et q̃ tres sunt persone distincte relationib⁹ oziginis. Ideo circa declarationẽ conclusionis immorãdũ est. ¶ Quidã eñ dicunt q̃ hec cõclusio que directe cõtinet articulũ trinitatis põt demonstratiue scribi. Sicut q̃ corpus cõpositũ ex contrariis sit corruptibile: demonstrationes autem quas isti adducunt sunt hc. Omnis perfecta operatio terminatur ad aliquod operatum: sed in deo sunt intelligere et velle operationes perfectissime: ergo terminantur ad aliqua operata: intelligere quid ad verbum productum velle autem ad amorẽm: sed producens aliquid per quancunq; operationem et productum necessario differunt: ergo talis differentia est in diuinis cum illa productio fit ad intra: sed non potest esse quo ad essentiam que est vna: ergo quo ad psonas. ¶ Secunda est talis: quicquid perfectionis est in creaturis totum est deo attribuendũ (exclusa imperfectione) sed naturam reperitur in pluribus suppositis est pfectionis: licet plurificari in eis sit imperfectionis vt dictũ fuit supra: ergo primum est deo attribuendum excluso secũdo. Hoc autem solum fit ponendo plures personas in vna essentia diuina: ergo ⁊c. Ad confirmationem huius facit quod natura que non est nisi tantum in vno supposito videtur arctara et limitata: quod non competit nature diuine. De autem rationes vt isti dicunt eque bene concludunt: sicut quecunq; demonstratio in naturalibus. Sed quia in prima questione huius libri satis efficaciter probatum est quod articulus trinitatis potissimum demonstrari non potest: nec quod ita sit vt potest articulus nec quod articulus sit possibilis aut quod nihil impossibile sequatur ad articulum: quorum vnũ includit aliud (Ex possibili enim non sequiť impossibile) nec rationes q̃ sunt contra articulũ scĩtifice dissolui possunt ideo nõ replicando rõnes prius adductas solum restat soluere rationes p quas isti nituntur demonstrare articulũ trinitatis. Cum enim primo dicit q̃ intelligere ⁊ velle vbicũq; sunt operationes perfecte terminantur ad aliquod operatum per eas productum: falsum est absolute et non valet ad propositum: absolute quidẽ falsum est: q̃ in beatis intelligere et velle quibus vident deum et diligunt sunt perfectissime operationes. Et tamen per illud intelligere nullũ verbũ formať seu producitur: nec per illud velle producť aliq̃s amor: ergo illud est falsum absolute: nõ valet etiam ad propositum: quia intelligere et velle in deo aut essent ipsemet productiones personarum: aut principia productionũ. Primum non potest dici q̃ productiones in diuinis sunt diuerse realiter: sed velle et intelligere non differunt realiter: ergo nõ sunt productiones. Item producere ⁊ produci non possunt competere omnibus personis: quia quedas est non producens (scilicet spiritus sanctus) et quedã non ,pducta (vt pater) Sed ĩtelligere ⁊ velle cõpetunt oib⁹ personis: ergo nõ possunt producere nec produci: ⁊ ita non sunt productiones nec actiue nec passiue. Item nec sunt principia productionum: q̃ aut essent vnũ principũ aut plura. Si vnũ ex hoc nõ põt demonstratiue probari quod ab illo vno sint plures ,pductiones ⁊ plura ,pducta. Si plura aut differũt re aut sola rõne: nõ re q̃ sunt absoluta: ⁊ cõueniũt oibus psonis: ⁊ talia nõ differũt realiter in diuinis. Si sola rõne ex hoc nõ põt demõstrari q̃ sint principia pluriũ ,pductionũ ⁊ pluriũ ,pductorũ realiter differentiũ: quare nullo mõ p intelligere ⁊ velle põt demonstrari pluritas psonarũ productarũ. Cũ ergo dicit q̃ oĩs pfecta opatio terminať ad aliq̃d operatũ. Si vocet operario pfectio artis: vt domificatio verũ est. Si etiã opatio vocet actio de gñe actiõis adhuc est verũ: q̃ actio transit in passum fm aliq̃d in eo causatũ. Actio eñ, ,ppie accepta in creaturis nõ est aliud q̃ denominatio ,pducẽtis a ,pducto: sicut calefactio non est aliud nisi denominatio calefaciẽtis a calore producto. Sed si vocetur operatio vltima pfectio potẽtie quẽadmodũ se h⁹ videre ad visum: ⁊ intelligere ad intellectũ falsa est, ,ppositio: q̃ iste pfectiones sunt vltim⁹ finis potẽtie: nec aliq̃d p eas necessario ,pducet in eadẽ potentia: vt habet. ix. Metha. ⁊. j. ethicorũ. Nõ aũt secũ dũ q̃ pfectionis est q̃ essentia vna sit in plurib⁹ suppositis: nã impfectioni ar ctationi nature attestať q̃ ipsa sit tũ in vnico supposito: dicẽdũ q̃ q̃tũ h⁹ via naturalis ĩdẽfitõis sufficit ad ponẽdũ naturã diuinã esse pfectissimã ⁊ illimitatã q̃ ipa sit ĩ vnico supposito pfectissimo et illimitato: nec op⁹ q̃ ponať ĩ pluribus nec philosophi q̃ ductu rõnis naturalis scĩuerũt naturã diuinã esse pfectissimã posuerũt q̃ pfectioẽ⁹ rectẽ ret plura supposita ĩ tũ vnũ pfectissimũ. Sic ergo p⁹ q̃ rõnes iste nullo mõ demõstrãt articulũ trinitatis: q̃ oĩno demonstrari nõ põt. Restat ergo vt sole psuasiões adducanť ad id q̃ demõstrato nõ attigit. Hoc aũt aliq̃ sic psuadẽt. Dicũt eñ q̃ ĩ oib⁹ creaturis esse est aliũ ab essentia. Essentia eñ q̃ est ĩ plurib⁹ suppositis q̃tũ est de se est vna: plurificať aũt ĩ eis p esse: mõ esse nõ est nisi suppositi: q̃ si sit ipsi⁹ nature hoc est solũ rõne suppositi: plurificat is ergo suppositi ne cesse est q̃ eẽ plurificet q̃ plurificato necesse ẽ essentia plurificari. In diuinis ãt aliť est: q̃ ibi eẽ est idẽ q̃ essentia: nec eẽ ,ouenit essentie p suppositũ: ⁊ ipa ẽ de se ip⁹ eẽ. Et ĩ nõ nec ip⁹ eẽ p suppositũ nec essentiã p eẽ op⁹ plurificari. Ex hec cõclusio sit va: psuasio tũ ci⁹ est multũ defectuosa. Statĩ eñ patiť calũniã ĩ pdo dicto: scz q̃ eẽ ⁊ essentia ĩ creaturis realiter differant: hoc eñ negãt multi. Sed esto q̃ sic esset q̃ dicũt posita q̃ essentia non habet esse nisi p suppositũ; ĩ intelligant q̃ essentia nõ habet esse nisi in supposito verũ est tam in natura creata q̃ in ĩcreata. Et ideo ex hoc nihil põt argui plus de vna q̃ de alia. Si vero intelligatur causaliter q̃ essentia h⁹ esse per suppositũ gstũ est: imo magis ecõtrario suppositũ habet esse per essentiã: si tũ est ibi aliqua causalitas: q̃ ſ⁹ esse differt ab essentia est eius ,ppriũ effect⁹: vel aliqua proprietas consequens essentiam: vel vt quidam dicunt fluẽs ab essentia: vnde in omni supposito prius est intelligere essentiam: et postea ratione essentie ipm esse. Quicquid eñ attribuitur supposito siue esse siue operari totũ attribuitur rõne essentie ⁊ nature. Et ideo quod dicũt tertio q̃ essentia plurificatur in creaturis per plurificationem ipsius esse: valde est irrationabile: q̃ ita est esse de sevnũ: sicut ⁊ essentia. Per q̃d ergo plurificatur non seipso: quia idẽ dicerem de essentia: nec per agens quia actio agentis naturalis p prius attingit essentiam q̃ esse (si sint diuersa) Et ideo rõnabilius est q̃ essentia que prius attingitur per prius plurificetur: ⁊ per cõsequens esse quod in ea plurificata recipitur q̃ econuerso. Item oibus his cõcessis adhuc in nullo declaratur propositum sed remanet tota difficultas: scilicet qualiter est possibile q̃ vnũ esse ⁊ vna essentia sint in pluribus suppositis: ⁊ per quid constituantur ⁊ distingantur ilia supposita quia non per esse nec per essentiam: cum in illis conueniant: de nullo autẽ alio fit mentio: ⁊ ideo ⁊c. Et ideo ad aliqualiter persuadendum articulum trinitatis credo q̃ recurrendum est ad infinitatem diuine perfectionis. Sicut enim eadem essentia numero est voluntas: ⁊ intellectus magnitudo pulchritudo ⁊ fortitudo: ⁊ quicquid aliud essentialiter dicitur: sic propter infinitatem sue perfectionis eadem natura diuina potest esse fundamentum oppositarum relationum que (cum sint relationes oziginis) necessario cõpetunt diuersis suppositis: quia nulla res seipsam signit vt sit (vt dicit Augustinus) primo de trinitate. Et cum relatio non faciat cõpositionem cum suo fundamento (vt infra probatur) relinquitur q̃ in diuinis sint plura supposita que nullã ponunt ibi compositionem. Aliqui autẽ hoc aliter persuadent ex ozdine vniuersi sic: vna natura inuentur in vnico supposito vt in angelo ⁊ multe in multis vt in eisdem: ita in vna persona multe nature: vt in sorte: ergo ad complementũ vniuersi est dare reliquũ scz q̃ in multis personis sit vna natura q̃ solũ est in diuinis. Plus autẽ est adhe rendum conclusioni ,pter fidem q̃ propter dictas persuasiones. Ad vtranq; rationẽ patet responsio per vnum ⁊ idem scz interimendo id q̃ vtraq; ratio ponit: videlicet q̃ relatio ⁊ esse in diuinis nullo modo differant realiter vel ex natura rei. Oppositum autem patebit infra quando agetur de differtia essentie ⁊ relationis.

¶ Sententia litere Tertie distinctionis.

Postolus nãq; ait ⁊c. Superi⁹ ostendit magister vnitatem essentie et trinitatem personarum per autoritates: hoc idem nunc ostendit: sed per rationes naturales et similitudines quasdam: et circa hoc duo facit. Primo ostendit vnitatem essentie diuine per rationes naturales. Secũdo ostẽdit trinitatẽ personarũ per similitudines creaturarũ. Secũda ĩcipit ibi. Numero restat ostẽdere. Primum diuiditur

R Inualidatio.

Secũda rõ.

Cõfirmatio.

A Rũsio ad q̃stionẽ.

B Ad secũdã.

C

D Ad secũdã.

E

F

G

H

I Ad principales rõnes.

K Snia huius lre in gñali.